

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיא עמוד ב

משנה. ואלו קשרים שחייבין עליהן: קשר הגמלין, וקשר הספנין. וכשם שהוא חייב על קישורן - כך הוא חייב על היתרן. רבי מאיר אומר: כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידין אין חייבין עליו.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיא עמוד ב

משנה. יש לך קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין. קושרת אשה מפתח חלוקה, וחוטי סבכה, ושל פסקיא, ורצועות מנעל וסנדל, ונודות יין ושמן, וקדירה של בשר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: קושרין לפני הבהמה בשביל שלא תצא.

רש"י מסכת שבת דף קיא עמוד ב

ואלו קשרים - המנוין באבות מלאכות, דקתני הקושר והמתיר קשר של קיימא שאינו מתירו לעולם, דומיא דקושרי חוטי ריעות הנפסקות.

כך הוא חייב על היתרן - כדילפינן בכלל גדול (שבת עד, ב) מצידי החלזון, שנצרכין לפרקים להתיר קשרי רשתות הקיימות, כדי לקצרן או להרחיבן.

גמרא.

זממא - מנקבין לנאקה בחוטמה, ונותנין בה טבעת של רצועה, וקושרין אותה ועומדת שם לעולם, וכשרוצה לקושרה לבהמה - קושר רצועה ארוכה באותה טבעת, וקושרין בה, ופעמים שמתירה. משנה.

מפתח חלוקה - כמו שיש לגלחים כעין לשונות לכאן ולכאן, וקושרים של ימין בכתף שמאל, ושל שמאל בכתף ימין, דכיון דכל יומא שרו ליה - לא דמי מידי לקשר של קיימא, ומותר לכתחילה.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיב עמוד א

ורצועות מנעל וסנדל. איתמר: היתר רצועות מנעל וסנדל, תני חדא: חייב חטאת, ותניא אידך: פטור אבל אסור, ותניא אידך מותר לכתחילה. קשיא מנעל אמנעל, קשיא סנדל אסנדל! - מנעל אמנעל לא קשיא, הא דקתני חייב חטאת - בדאושכפי, פטור אבל אסור - בדרבנן, מותר לכתחילה - בדבני מחוזא. סנדל אסנדל לא קשיא; הא דקתני חייב חטאת - בדטייעי, דקטרי אושכפי, פטור אבל אסור - בדחומרתא דקטרי אינהו, מותר לכתחילה - בסנדל דנפקי ביה בי תרי, כדרב יהודה. דרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא הוה ליה ההוא זוגא דסנדלי, זמנין דנפיק ביה איהו, זימנין נפיק ביה ינוקיה.

רש"י מסכת שבת דף קיב עמוד א

בדאושכפי - בקשר שהאושכף עושה, כשתוחב הרצועה במנעל קושר קשר מתוכו שלא תוכל לצאת, והוא קיים לעולם. בדרבנן - כשקושרים סביב רגלים אין קושרין בדוחק, שפעמים שחולצו כשהוא קשור ונועלו כשהוא קשור, ומיהו, קשר של קיימא לא הוי, שבשעת הטיט מתירין אותו וקושרין אותו בדוחק, שלא ידבק בטיט וישמט מרגליו. בדבני מחוזא - שהם רחבי לבב ומקפידים על לבושיהן ונעליהן להיות מכוונין, וקושרין אותו בדוחק, וצריך להתירו ערבית. בדטייעי דקטרי אושכפי - בסנדלים של ישמעאלים סוחרים, שהאושכפים קושרים בהן הרצועות בקשר קבוע. בדחומרתא דקטרי אינהו - אלו סנדלים של שאר אנשים, שאין רצועות קבועות בהן על ידי אומן, אלא הם עצמן קושרין אותם בחומרתא בעלמא, וקושרין ומתירין, ופעמים שמתקיים שבת או חדש. דנפקי בי תרי - וצריך כל אחד ואחד לקשור לפי רגלו, הלכך בכל יום קושרו ומתירו.

רבינו חננאל מסכת שבת דף קיב עמוד א

רצועות מנעל וסנדל אית בהוא ג' בבי קיטרי דקטרי אושכפי לההיא רצועה במנעל עצמו המתירה חייב חטאת. והני רצועות הנמשכות מגופו של מנעל שקושרין אותו על הרגל ועל השוק (אחד שני עליו המנעל) אחר שנועלין הנך מותר לכתחילה לקשרן ולהתירן וזהו דבני מחוזא והן נמי קשר חיצון של רצועות שהוא למעלה מן השוק ומן הרגל. אם מעיקרא קשרן לשום כך הרצען קשר של קיימא שכשנועל ההוא מנעל מכניס רגליו באותן הרצועות ואינו מתירן כל עיקר ההוא נמי המתירן חייב עליו חטאת אבל זה הקשר החיצון שלא קשרו האומן אלא כל אדם קושרו מהיכי דניחא ליה מרווח או צר או כגון מסני רבנן שכל אחד מעמידו על חפצו כד רויח למיסם ולמישלף בניחותא כגון זה המתירו פטור. שהרי מעשה הדיוט הוא אבל אסור להתירו לכתחילה דהוא קא מוקים ליה על חפצו וקשרו כמין קשר של קיימא לפי שאין דעתו להתירו ולשנותו. ומשני דבני מחוזא דעבידן להתירן ולקשרן בכל זמן דכד בעי למרהט שרי ליה וקמיט ליה וכד בעי לסגויי בניחותא כי הלוכן דרבנן מרפי ליה כי הא גוונא מותר להתירו לכתחילה. וסנדל כי הלין אנפין אית ביה. סנדל דטייעי כגון קצת האי דקרו ליה השתא תאסומא דעביד ליה לפי מידת אסתורא דכרעיה וקטר ליה קיטרא מעליא. אם התירו חייב חטאת. ודחומרתא פי' מכנפין כולהי רצועות ומעילין בחומרתא דכד בעי מעייק והדר קטיר מאבראי דחומרתא וכד בעי מרווח כגון האי פטור אבל אסור. וסנדל המוכן לשנים דחומרא דכד בעי האי למסיימיה מרווח ליה וכד בעי אחרינא למסיימיה קמיט ליה ודאי הני לא קטרי קשר של קיימא מעיקרא דניח ליה להתירו וניח ליה נמי לאידך להתירו הלכך לכתחילה [שרי]

רי"ף מסכת שבת דף מא עמוד ב

איתמר התיר רצועות מנעל וסנדל תני חדא חייב חטאת ותני חדא פטור אבל אסור ותני אידך מותר לכתחלה קשיא מנעל אמנעל קשיא סנדל אסנדל מנעל אמנעל לא קשיא הא דתני חייב במנעל דאושכפי דמעשה אומן הוא וקשר של קיימא הוא והא דתני פטור אבל אסור בדרבנן דמעשה הדיוט הוא אלא שהוא קשר של קיימא ולפיכך פטור אבל אסור והא דתני מותר לכתחלה בדבני מחוזא כגון רצועות שיוצאות מגופו של מנעל וקושרין אותו על הרגל ועל השוק אחר שנועלין את המנעל דלא מעשה אומן ולא קשר של קיימא הוא וסנדל אסנדל לא קשיא הא דתני חייב חטאת בדטייעי דקטרי אושכפי דהוא נמי קשר של קיימא כגון האי נמי דקרו ליה השתא תאסמה דעביד ליה לפי מדת איסתור' דכרעיה וקטר ליה קיטרא מעלייתא ואם התירן בשבת חייב חטאת והאי דקתני פטור אבל אסור בדחומרתא דקטרי אינהו והיכי דמי דחומרתא מיכנפא כולהו רצועות ומעילין בחומרתא דכי בעי מעיק הדר קטיר מאבראי דחומרתא וכי בעי מרווח והאי דקתני מותר לכתחלה כסנדל דנפקי ביה בתרי דזמנין דנפיק ביה האי ומרווח ליה וזמנין דנפיק ביה האי ומעיק ליה והאי לאו קשר של קיימא הוא ולפיכך מותר לכתחלה

רא"ש מסכת שבת פרק טו סימן א

איתמר רצועות מנעל וסנדל תני חדא חייב חטאת ותני חדא פטור אבל אסור ותני מותרין לכתחלה קשיא מנעל אמנעל קשיא סנדל אסנדל. מנעל אמנעל לא קשיא הא דתני חייב חטאת דאושכפי פרש"י שהרצען מכניס הרצועה בנקב שבמנעל וקושר קשר אחד בסוף הרצועה שלא תצא הרצועה מן הנקב והוא קיים לעולם ורב אלפס ז"ל פירש דמעשה של אומן הוא. ולא נהירא דבקשר של קיימא אין חילוק בין מעשה אומן למעשה הדיוט. והא דתני פטור אבל אסור בדרבנן פרש"י שאין מקפידין להדקן על שוקיהן ויכולין לחלצן ולנעלן בלא התרת הקשר ומכל מקום קשר של קיימא לא הוי דבשעת הטיט צריכין להתירן ולהדקן על השוק שלא ישאר בטיט. והא דתני מותר לכתחלה בבני מחוזא שמקפידין להדקן על השוק וצריכין להתירן כשחולצן. וסנדל אסנדל לא קשיא הא דתני חייב חטאת בדטייעי דקשרי אושכפי והן קיימין לעולם. והא דתני פטור אבל אסור בדחומרא דקטרי אינהו והוא קיים שבוע או יותר. ומותר לכתחלה דנפקי ביה תרי זימנין דנפק ביה האי ומרווח ליה. וזימנין דנפיק ביה האי ומעיק ליה. וכתב בעל התרומות ז"ל דאבנטין שקושרים אותם ברצועות ואינו מתירן אלא כשמשנה המכנסיים אסור לקושרן בשבת.

מרדכי מסכת שבת פרק ואלו קשרים [רמז שפן]

[רמז שפן] ואלו קשרים. [שם ע"ב] כורך עליו פונדא לאו דוקא כורך ה"ה קושר דלאו של קיימא הוא ור"י מפרש מנעל של רבנן כורך אותו בדוחק וקושרין ואין חולצין מנעליהן מעל רגליהם כי אם בלילי שבת לפי שלומדין בכל הלילות של חול ושוכבין במלבושיהן הלכך פטור אבל אסור אם כן אסור לקשור ב' ראשי האבנט ברצועות בתוך המכנסיים בשבת כ"א בעניבה וטוב לעשות בראש האבנט כגון שעושין לחגורות כגון בוקלא של ברזל או של נחושת אמנם רבינו אליעזר ממיץ מתיר ומפרש דמנעל דרבנן קושרים בריוח ופעמים נמליכים ומניחן כך לעולם כיון שיכולים להוציאו כך קשור. ה"ר פורת פי' למסקנא דמילתא דהרבה עניני קשרים הם יש קשר שמתקיים בקשירה אחת כגון קשר של גרדיים שקושרין קשר אחד כשנפסק חוטו ומתקיים וקשר שבראש החוט כשרוצה לתפור וחייב ויש קשר שאינו חייב אלא אם כן עושה שני קשרים זה על זה כגון חבל דלי שנפסק החבל [הכל] לפי מה שנתקיים אבל עניבה מותר ובלבד שלא יעשה קשר למטה מן העניבה כלל אלא יעשה שתי עניבות זו על זו כדאמר לעיל לא היה קושרו (דמשמע) אלא עונבו ואבנט של מכנסיים שרגילין לחבר שני ראשיה ברצועה אחת אם מתקיים הקשר שבוע אחד או שבועים עד שיחליף אסור מדרבנן:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף עג עמוד א

משנה. אבות מלאכות ארבעים חסר אחת: הזורע, והחורש, והקוצר, והמעמר, והדש, והזור, והבורר הטוחן והמרקד, והלש, והאופה. הגוזז את הצמר, המלבנו, והמנפצו, והצובעו, והטווה, והמיסך, והעושה שתי בתי נירין, והאורג שני חוטין, והפוצע שני חוטין, הקושר, והמתיר, והתופר שתי תפירות, הקורע על מנת לתפור [שתי תפירות]. הצד צבי, השוחטו, והמפשיטו, המולחו, והמעבד את עורו, והממחקו, והמחטכו. הכותב שתי אותיות, והמוחק על מנת לכתוב שתי אותיות. הבונה, והסותר, המכבה, והמבעיר, המכה בפטיש, המוציא מרשות לרשות. הרי אלו אבות מלאכות, ארבעים חסר אחת.

תוספות מסכת שבת דף עג עמוד א

הקושר והמתיר - צ"ע אי מיחייב במתיר שלא על מנת לקשור אי לא ומדלא תני ליה כדתני מוחק ע"מ לכתוב אין לדקדק דהכי נמי לא קתני סותר ע"מ לבנות ובפ' במה מדליקין (לעיל לא): אמרינן בהדיא דבעינן סותר ע"מ לבנות ולפי מה שפירש רש"י בגמרא (דף עד): דאי מתרמי ליה תרי קיטרי בהדי הדדי בשני חוטין זה אצל זה שרי חד ומניח חד משמע דמיחייב בלא על מנת לקשור ולשון קטר לא משמע כפירוש אבל ר"ח פירש וכן משמע בירושלמי כשנפסק חוט בשני מקומות ונקשר מתירין ב' הקשרים ומשליכין לחוץ האמצעי וחוזרין וקושרין שתי הראשים זה בזה ואין בו אלא קשר א' ולפי זה משמע דבעי מתיר ע"מ לקשור והא דלא תני ליה במתיר ובסותר פירשתי בפרק ב' (דף לא): ד"ה וסותר.

תוספות מסכת שבת דף לא עמוד ב

וסותר על מנת לבנות במקומו - ...וא"ת כיון דסותר ומכבה בעינן ע"מ לבנות ולהבעיר א"כ בפרק כלל גדול (שם) דתנן המכבה והסותר הוי ליה למיתני המכבה ע"מ להבעיר והסותר ע"מ לבנות כי היכי דקתני המוחק ע"מ לכתוב שתי אותיות והקורע ע"מ לתפור שתי תפירות וי"ל דהתם נמי לא קתני ליה אלא משום דבעי למיתני שיעורא דשתי אותיות ושתי תפירות אבל במכבה וסותר על מנת להבעיר ולבנות כל שהוא מיחייב לא איצטריך למיתנייה.

רא"ש מסכת שבת פרק ז סימן ב

הא דמתיר חייב צריך לדקדק אי מיחייב דוקא במתיר על מנת לקשור או אף במתיר לחודיה ואין לדקדק מדלא תני מתיר על מנת לקשור כדתני מוחק על מנת לכתוב. דהכי נמי לא תני סותר על מנת לבנות ובפרק במה מדליקין (דף לא ב) קאמר דבעינן סותר על מנת לבנות. ולפי מה שפירש"י בגמרא (דף עד ב) דאי מתרמי תרי חוטי בהדי הדדי בשני חוטין זה אצל זה שרי חד וקטיר חד משמע דמיחייב בלא ע"מ לקשור אבל ר"ח ורשב"ם פירשו כשנפסק חוט אחד בשני מקומות מתיר שני הקשרים ומשליך פיסוק האמצעי וחוזר וקושר שני ראשים יחד ואין בו אלא קשר אחד ולמר פ' משמע דבעינן מתיר ע"מ לקשור

רא"ש מסכת שבת פרק ז סימן ו

הקושר והמתיר קשירה במשכן היכן הוא אמר אביי שכן אורגי יריעות שנפסקה להן יריעה קושרה א"ל רבא תרצת קושר מתיר מאי איכא למימר אלא אמר רבה ואיתימא ר' אילעאי שכן צידי חלזון קושרין ומתירין. מה שנסתפק ר"י אם בעינן מתיר ע"מ לקשור אי לא יראה דלא מיחייב אלא דומיא דהואי במשכן מתיר קשר של קיימא ע"מ לקשור קשר של קיימא כעין צידי חלזון:

רמב"ם הלכות שבת פרק י

הלכה א

הקושר קשר של קיימא והוא מעשה אומן חייב, כגון קשר הגמלין וקשר הספנין וקשרי א רצועות מנעל וסנדל שקושרין הרצועות בשעת ב עשייתן וכן כל כיוצא בזה, אבל הקושר קשר של קיימא ואינו מעשה ג אומן פטור *, וקשר שאינו של קיימא ואינו מעשה אומן מותר לקשרו לכתחלה.

הלכה ז

כל קשר שחייבין על קשרו כן חייבין על התירו וכל קשר שהקושר אותו פטור כך המתיר אותו פטור, וכל קשר שמותר לקשרו כן מותר להתירו.

הגהות מיימוניות הלכות שבת פרק י הלכה א

[ג] הא דתניא פטור אבל אסור כדרבנן ופירש"י ת"ח הכורך רצועה סביב רגלו ואינה כרוכה בחוזק אך שיכול לשלוף נעלו בלא התרת הקשר ונמצא שהוא של קיימא. ור"י פ' שת"ח קושרין ומהדקין מנעליהם ושוכבין כל ליל החול במנעליהם ובלבושיהן ואין חולצים אלא מלילי שבת לילי שבת. ולפי פירוש זה אבנט שאין לו בולקא אלא קושרים ראשיו ברצועות אסור לקשרו בשבת כיון שאין עומד להתיר אלא משבת לשבת וקושרו בעניבה וכיוצא בזה אסור מהר"ם להתיר בשבת קשרים שקושרין הכובסין מכנסים וחלוק יחד: [י] ופריך בגמרא והא לא קיימא אמר רב"ח אר"י והוא שקשרו, מכאן פסק רא"ם שאין נקרא קשר של קיימא אלא קשר על קשר מדאין חייב בכאן משום קושר וכן כתב בס"ה אמנם יש קשרים שמתקיימין בקשר אחד כגון שקושר חבל בראשו ואין קושר שני ראשים ביחד וכן כל כיוצא בזה ע"כ:

טור אורח חיים הלכות שבת סימן שיז

כל קשר העומד להתקיים לעולם חייבין חטאת על קשירתו והתרתו בין אם הוא של אומן או של הדיוט והעומד להתקיים ז' ימים פטור אבל אסור ולצורך מצוה כגון שקושר למדוד שיעור אחד משיעורי התורה מותר לכתחלה ושעומד להתיר בכל יום מותר לכתחלה וכתוב בספר התרומה רצועות שקושרין באבנט ואין מתירין אותו אלא כשמחליפין המכנסים אסור לקושרן בשבת רצועות שבבגד שעל הכתף שמהדקין בהן הבגד שיצאו אסור להחזירם חיישין שמא יקשור. מתירין בית הצואר מקשר שקשרו כובס שאינו קשר של קיימא אבל אין פותחים אותו מחדש דמתקן מנא הוא:

בית יוסף אורח חיים סימן שיז

א (א)...נמצינו למדין דקשר של קיימא מיקרי קשר דבר שדרך לקושרו על דעת שיעמוד לעולם וקשר שאינו של קיימא דשרי הוא העשוי להתירו בכל יום ולדעת רש"י והרא"ש קשר העשוי להתקיים ימים רבים אף על פי שקשרו הדיוט חייב חטאת וקשר שאינו עשוי להתקיים ימים רבים אבל עשוי הוא להתקיים ימים מספר כגון סנדל דרבנן אינו חייב חטאת אבל איסורא מיהא איכא. וכן כתב רבינו: ובמספר הימים שצריך שיהא עשוי להתקיים לשיהיה אסור לקושרו נראה מדברי רבינו דכל שהוא עשוי להתקיים יותר מיום אחד אסור דהא לא התיר אלא בשעומד להתיר בכל יום דוקא. אלא שאם כן יקשה (ש)מה שכתב והעומד להתקיים שבעה ימים פטור אבל אסור. דמשמע הא אם עומד להתקיים פחות משבעה ימים מותר. דאין לומר דנקט שבעה ימים לומר דכל שעשוי להתקיים יותר משבעת ימים חשוב עומד להתקיים לעולם וחייב חטאת דהא פירש רש"י בגמרא (שם) גבי יש קשרים שאין חייבין עליהם. כלומר אבל איסורא איכא. קיטרא דקטרי בזממא שאסור לכתחלה לקושרה שם מפני שפעמים שמוניח שבוע או שבועיים. וגם כתב גבי בדחומרתא דקטרי אינהו ופעמים שמתקיים שבת או חודש. אלמא דאף על גב דעומד להתקיים שבועיים או חודש פטור. לכן נראה לי כל שאינו עומד להתקיים שבעה ימים מיקרי עשוי להתירו בכל יום ושרי ולמד כן רבינו מדפירש רש"י שאסור לכתחלה לקשרה שם מפני שפעמים שמוניח שבוע וגם כתב ופעמים שמתקיים שבת. אלמא דעומד להתקיים שבת אחת פטור אבל אסור ובבבציר מהכי ליכא איסורא. וכן נראה מדברי המרדכי (ס"ו פ"ו) גבי אבנט שאם מתקיים הקשר שבוע אחד אסור: ולענין עד אימתי יהיה עומד להתקיים ולא יתחייב חטאת נראה מדברי רש"י שכתב ופעמים שמתקיים שבת או חודש דכל שאינו עומד להתקיים יותר מחודש פטור וכל שעומד להתקיים יותר מחודש חייב. ורבינו לא חשש להזכיר זה מאחר דאשמועינן דאפילו בעומד להתקיים שבעה ימים איכא איסורא דהוא ז"ל לא נחית לבאר בחיבור זה משפטי חייבי חטאת: והגאון מהר"י אבוהב כתב וזה לשונו מצאתי בארחות חיים (הלכות שבת, המלאכות ס' קו) בשם ה"ר פרץ דכל קשר שעומד (ד') [ח']

ימים בלא התרה נקרא קשר של קיימא ושאפשר דמשום הכי כתב המחבר דהעומד להתקיים שבעה ימים פטור. ולפי זה שבעה ימים דנקט דוקא נינהו שאם עשוי להתקיים שמנה חייב חטאת הוי וגם לפי זה יש לומר דדוקא בעשוי להתירו **בכל יום הוא דשרי לכתחלה** דמאי דנקט שבעה ימים היינו לומר דלא מחייב חטאת בעשוי להתקיים שבעה אבל אין הכי נמי דבעשוי להתקיים פחות מכן נמי איסורא איכא עד שיהא עשוי להתירו בכל יום. והרב הנזכר זכרונו לברכה כתב דמדן רצועות שקושרין באבנט שכתב רבינו בשם בעל התרומה משמע שכל שעומד להתקיים פחות משבעה ימים מותר לכתחלה. ויש לדחות כמו שאכתוב בסמוך (ד"ה רצועות) בסייעתא דשמיא: **ורבינו ירוחם בחלק י"ד** (דנתיב יב פז): **כתב כדעת הרא"ש שלא הזכיר עשיית אומן וזה לשונו יש קשרים שעושים אותם לעמוד ימים חצי שנה או שנה וזהו קשר של קיימא שחייבין עליו חטאת** כגון של בהמות שעושים להם באפסר בצוארם וקושרין שם טבעת והוא עשוי לעמוד שם ימים רבים ולפעמים אחר ימים רבים מתירו ויש אחר שאינו כל כך לעמוד ימים רבים אלא או שלשה ימים או שבוע או שבועיים והוא קשר אחר שעושים בזו הטבעת וכו' ועומד שם ימים מעטים ובעבור שמעמידו שם ימים מספר ולא כל כך כמו קשר שקושרין בו הטבעת פטור אבל אסור עכ"ל **נראה מדבריו דשבת דנקט רש"י לאו למימרא דבעומד להתקיים פחות מכן שרי אלא דאפילו עומד להתקיים שבת או חודש לא מחייב חטאת ובבבצר משבת נמי איסורא איכא. ומכל מקום משמע ליה דכל שעומד להתקיים פחות משלשה ימים עשוי להתירו בכל יום מיקרי ושרי:** ולדעת הרי"ף והרמב"ם לא מחייב חטאת עד שיהא קשר של קיימא ויקשרו אומן והיינו דאושכפי אבל אם הוא של קיימא וקשרו הדיט פטור אבל אסור והיינו דרבנן. **ואם אינו קשר של קיימא וקשרו אומן נראה מדברי הרי"ף דהיינו דחומרתא דקטרי אינהו דפטור אבל אסור וכן נראה מדברי הרמב"ם שכתב שם** (פרק י ה"ב) **וזה לשונו וכל קשר שאינו של קיימא אם קשרו קשר אומן הרי זה אסור:** כתוב בשבלי הלקט (ס"ו קכד) תני בתוספתא (פי"ג הט"ז) **זה הכלל כל קשר שהוא של קיימא ויכול להתירו באחת מידי או קשר שאינו של קיימא ואינו יכול להתירו באחת מידי אין חייבין עליו.** קשר שדעתו לקיימו שבת או חודש פטור דעתו לקיימו לעולם חייב חטאת אין דעתו אלא ליומו מותר:

...ולכתב בספר התרומה רצועות שקושרין באבנט ואין מתירין אותן וכו'. על מה שכתבתי בסמוך דאוקימנא להא דתני פטור אבל אסור בדרבנן כתב בספר התרומה (ס"ו רמג) ומורי מפרש מנעל של תלמידי חכמים שקושרין בחוזק רצועות מנעליהם ולומדים לבילות ואינם חולצים מנעליהם ולא פושטין לבושיהם כי אם משבת לשבת ואם כן אסור לקשור שני ראשי אבנטו ברצועות כשהאבנט מונח במכנסים שזהו משבת לשבת עכ"ל וכן כתוב בהגהות פרק י' (אות ג) בשם סה"ג וגם הרא"ש הזכיר דין זה בפרק אלו קשרים (ס"א א) בשם בעל התרומה. וגם המרדכי כתבו שם (ס"ו שפו) וכתב שרבינו אליעזר ממיץ (יראים ס"ו רעד קלז): מתיר. וקצת היה נראה לדקדק מכאן שסובר רבינו דכל שאין הקשר עשוי להתקיים שבעת ימים מותר מדתלי טעמא דאיסורא באין מתירין אותם אלא כשמחליפין הא אם היו מתירין אותם קודם הוה שרי. וזהו שכתבתי בשם הגאון מהר"י אבוהב לעיל. מיהו יש לדחות דקושטא דמילתא קאמר דאין מתירין אותם אלא כשמחליפין דהיינו לשבעת ימים אבל אין הכי נמי דבבבצר מהכי כל שהוא עשוי להתקיים יותר מיום אחד אסור. וכן נראה מדברי הר"ם (שו"ת מהר"ם מרוטנבורק דפוס לבוב ס"ו תלד) **שכתב הכל בו** (ס"ו לא כו ע"ד) וזה לשונו חלוק ומכנסים שנקשרו יחד אין להתירן בשבת לפי שכל קשר שאין מתירין ליומיה פטור אבל אסור וזה רגיל אדם להניח אפילו שבוע קשורין עכ"ל וגם בהגהות פרק י' (שם) כתוב שהר"ם אסור להתיר בשבת קשרים שקושרות הכובסות מכנסים וחלוק יחד:

דרכי משה הקצר אורח חיים סימן שיז אות (א)

(א) ובהג"ה אלפסי פרק אלו קשרים (שלטי הגבורים מא. אות ג) **וקשר אומן לא נתברר לי היטב היאך הוא מיהו נראה מלשון אלפסי הוא קשר שקושרים אותו הדק היטב ומכאן נראה לי שיצא האזהרה שכשקושרין שני קשרים זה על זה שאין מתירין אותו בשבת ואף על פי שההוא קשר עשוי להתיר בו ביום אף על פי כן נזהרין בקשירתו ובהתרתו משום דהוה קשר אמיץ עכ"ל** ובגמרא מוכח פרק כלל גדול (עד ב) דאפילו בקשר אמיץ וחזק כל שקשרו על מנת להתירו אין חייבין עליו דפריך התם והא על מנת להתיר הוא וכו' ומכל מקום נראה דזהירין ביה משום דאף על גב דאין חייבין עליו מכל מקום אסור מדרבנן מידי דהוי כעקירה בלא הנחה דאיתא בריש פרק קמא דשבת (ג א) דאסור מדרבנן וכן במוחק שלא על מנת לכתוב כמו שכתב המרדכי סוף פרק כלל גדול (ס"ו שסט) והוא הדין בכל שאר מלאכות כן נ"ל:

(ב) ומה שכתב בענין קשר העשוי להתיר באחת מידי הוא דעת רבי מאיר בריש אלו קשרים ואינו הלכה וצריך עיון למה הביאו בית יוסף:

בית יוסף אורח חיים סימן שיז

א (ב) כתב הר"ן בפרק כלל גדול (לב: ד"ה התופר) גבי תופר שתי תפירות דפריך בגמרא (שם עד:): והא לא קיימי ומוקי לה בשקשרן שקשר שני ראשי החוט ומכאן למד רבינו אליעזר ממיץ (יראים שם) **דקושר [קשר] אחד לא מחייב שאינו מתקיים דאי מחייב כיון דתופר שתי תפירות לא משכחת לה בלא קשר אלא ודאי כדאמרן והכא בשלא קשר אלא קשר אחד עסקין וכן כתב סמ"ג** (לאוין סה יד ע"ד ד"ה התופר) **מדקדק רבינו אליעזר ממיץ למה אין תופר שתי תפירות חייב גם משום קושר שהרי אין מתחייב אלא אם כן קשרן ופוסק מכאן שאין נקרא קשר של קיימא אלא אם כן עשה קשר על גבי קשר אמנם יש קשרים שמתקיימים בקשר אחד כגון שקושר חבל אחד בראש ואינו קושר שני ראשיו וכיוצא בזה ודאי נחשב קשר של קיימא אף בקשר אחד עכ"ל** וכתבוהו הגהות בפרק י' (אות י). וכן כתב המרדכי בפרק אלו קשרים (ס"ו שפו) בשם ה"ר פורת דהרבה ענייני קשרים הם יש קשר שמתקיים בקשירה אחת כגון קשר של גרדיים שקושרין קשר אחד כשנפסק חוט ומתקיים וקשר שבראש החוט כשרוצה לתפור וחייב ויש קשר שאינו חייב אלא אם כן עושה שני קשרים זה על זה כגון חבל דלי שנפסק הכל לפי מה שמתקיים עכ"ל: בפרק כלל גדול נסתפקו התוספות (עג. ד"ה הקושר) והרא"ש (ס"ו ב) אי מחייב דוקא במתיר על מנת לקשור או אף במתיר לחודיה ואח"כ כתב הרא"ש בפרק הנזכר (ס"ו ו) וזה לשונו מה שנסתפק ר"י אי בעינן מתיר על מנת לקשור או לא יראה דלא מחייב אלא דומיא דהואי במשכן מתיר קשר של קיימא על מנת לקשור של קיימא כגון צדי חלזון (עד:): **עכ"ל ונראה דלא איירו אלא לענין חיוב חטאת אבל מדרבנן אסור להתיר אפילו שלא על מנת לקשור:**

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיז

סעיף א

* <א> **הקושר של קיימא, והוא מעשה אומן, חייב, כגון:** (ב) קשר הגמלים * (ג) וקשר הספנים וקשרי רצועות מנעל וסנדל שקושרים הרצענים (ד) בשעת עשייתן וכן כל כיוצא בזה, **אבל הקושר קשר ש"ק ואינו מעשה אומן, פטור.** הגה: <ב> ויש חולקים שסבירא להו (ה) דכל קשר ש"ק, אפילו של הדיוט, חייבין עליו (רש"י והרא"ש ור' ירוחם וטור). וי"א שכל קשר שאינו עשוי להתיר (ו) באותו יום עצמו, א מקרי של קיימא (כל בו והגה"מ פ"י) ויש מקילין לומר ב דעד שבעה ימים לא מקרי של קיימא (טור ומרדכי) (וע"ל סימן שי"ד ס"ו). **וקשר * שאינו ש"ק ואינו מעשה אומן, מותר לקשרו לכתחלה,** הגה: וכן לענין התרתו * (ז) דינו כמו לענין קשירתו (טור), (ח) כיצד: נפסקה לו רצועה וקשרה, נפסק החבל וקשרו, או שקשר (ט) חבל בדלי * או שקשר רסן בהמה, הרי זה פטור וכן כל כיוצא באלו הקשרים שהם מעשה הדיוט וכל אדם קושר אותם לקיימא. **וכל קשר (י) שאינו של קיימא, אם קשרו קשר אומן הרי זה אסור;** ג ולצורך מצוה, כגון (יא) שקושר למדוד אחד משיעורי התורה, (יב) מותר לקשר קשר (יג) שאינו של קיימא. הגה: [א] י"א (יד) דיש ליזהר שלא להתיר שום קשר שהוא שני קשרים זה על זה, ד דאין אנו בקיאים איזה מקרי קשר של אומן דאפילו בשאינו של קיימא אסור לקשרו וה"ה להתירו, וכן נוהגין (הגהות אלפסי פרק אלו קשרים); ומ"מ נראה דבמקום צערא אין לחוש ומותר להתירו, דאינו אלא איסור דרבנן ובמקום צערו לא גזרו. והא דבעינן ב' קשרים זה על זה, היינו כשקושר ב' דברים ביחד, אבל אם עשה קשר * בראש אחד של חוט או משיחה, * (טו) דינו כשני קשרים (מ"ג).

משנה ברורה סימן שיז

(ה) דכל קש"ק וכו' - היינו שאין דרכו להתירו לעולם וכנ"ל. ודעה זו פליגא אמחבר גם בשאינו של קיימא והוא מעשה הדיוט והיה דעתו שיתקיים הקשר איזה זמן [ג] דלהמחבר מותר ולדעה זו פטור אבל אסור דדמי קצת לקשר של קיימא וע"ז קאי הני תרי י"א שהביא הרמ"א דלדעה הראשונה כל קשר שאינו עשוי להתיר באותו יום עצמו מקרי של קיימא במקצת ואסור לכתחלה ולדעה שניה כל שמתירו בתוך שבעה ימים לא מקרי של קיימא כלל ומותר לכתחלה: (ו) באותו יום עצמו - אלא למחר אבל אם עשוי להתיר בליל מ"ש לא מקרי של קיימא כלל ומותר לכתחלה ומיהו אם קושר בליל ש"ק ועשוי להתיר ביום שבת עצמו אף על גב דאין ממש באותו יום מ"מ י"ל דשרי דכל פחות מכ"ד שעות ביומו מקרי [פמ"ג]:

(ז) דינו כמו וכו' - ר"ל דאם הוא קשר שחייבין על קשורו חייבין על התירו וכל שהוא פטור אבל אסור או מותר לכתחלה גם בהתירו כן הוא [רמב"ם] וכל קשר שמותר להתירו אם אינו יכול להתירו מותר לנתקו אם הוא לצורך ואין לעשות כן בפני ע"ה שלא יבא להקל יותר [אחרונים בשם הי"ש]:

(יד) דיש ליזהר וכו' - פי' כיון [ז] דלר"ף ורמב"ם אסור לכתחלה באומן אפילו כשמתיר בו ביום ואין אנו בקיאים מהו קשר של אומן [ח] ומסתברא דכל קשר שקושרין אותו הדק היטב הוי של אומן לכך אנו נזהרים בכל קשר שהוא של שני קשרים דשני קשרים הוי קשר אמיץ ומש"כ שום קשר ר"ל אפילו אותן קשרים המבוארין לקמן בסימן זה דמותר לקשר ולהתיר היינו דוקא בקשר אחד:

(טו) דינו כשני קשרים - דאז מתהדק שפיר ומקרי קשר של אומן:

ביאור הלכה סימן שיז סעיף א ד"ה * דינו כמו

* דינו כמו וכו' - עיין בב"י שכתב הנה הרא"ש כתב דיראה לו שאינו מחויב במתיר כ"א במתיר ע"מ לקשור קשר של קיימא דומיא דצידי חלזון שהיה במשכן וכתב הב"י ע"ז דמדרבנן אף להרא"ש אסור בכל גווני. ודע דהרבה פליגי על הרא"ש בזה רש"י בפ' כלל גדול דף ע"ד ע"ב בד"ה שרי חד וכמו שהביאו התוספות בשמו בדף ע"ג ד"ה הקושר וכן הרמב"ם בה"ש הלכה ח' המפריד את הפתיל וכו' עי"ש וכמו שכתב בספר מעשה רוקח וכן בספר תפארת שמואל על הרא"ש כתב דהרמב"ם והסמ"ג פליגי ע"ז עי"ש היטב דדבריו נכונים מאד ולפי דבריו שם יוכל הר"ח לסבור ג"כ כרש"י בזה ואזדא הוכחת התוספות הנ"ל שכתבו דלהר"ח בעינן מתיר ע"מ לקשור וגם מהירושלמי אין שום ראייה. והנה בעיקר הדין צ"ע לי על דברי הרא"ש דאף דאם נימא דבעינן בזה דומיא דמשכן הלא גם בקורע דאיתא במשנה בהדיא דבעינן ע"מ לתפור ומשום דבמשכן כן היה כדאיתא בגמרא ואפ"ה קי"ל דה"ה בקורע ע"מ לתקן וכמו שמוכח בסוף סימן ש"מ עי"ש וע"כ הטעם משום דכיון שיש תיקון ע"י קריעתו כקורע ע"מ לתפור דמי א"כ ה"נ בשיש תיקון ע"י התרתו הקשר כמתיר ע"מ לקשור דמי. וגם לפי דבריו מאי מקשה בדף קי"ב הבריייתות אהדדי בהיתר רצועות מנעל לימא הא דתני חייב במתיר ע"מ לקשור והא דתני אסור במתיר שלא ע"מ לקשור אלא ודאי דמלאכת מתיר הוא ענין בפני עצמו וחייב אפילו שלא ע"מ לקשור: